

Hovedtrekk fra fag- og forskningsbibliotekstatistikken 2010

Det ble utført nesten 4,8 millioner lån i de norske fag- og forskningsbibliotekene i 2010. Av dette var ca. 672 759 fjernlån og ca. 4,1 millioner lokale lån. Bestanden er nå på 20 millioner bind, med en tilvekst i 2010 på 403 578 bind.

Fag- og forskningsbibliotekene består nå av 312 enheter, en nedgang på 3,4 prosent. Nedgangen var størst ved universitets- og høyskolebibliotekene, 5,2 prosent, og ved de offentlige spesialbibliotekene, 4,6 prosent. Nedgangen i antall bibliotekenheter ved universitets- og høyskolene kan forklares med sammenslåinger av bibliotekavdelinger og fusjoner. Det har vært en generell nedgang i antall spesialbibliotek over flere år. De 312 enhetene hadde 1782 tilsatte som utførte 1387,3 årsverk, og de totale utgiftene er på over 1,55 milliarder kroner. Av dette utgjør lønnskostnadene nå 699 millioner, og innkjøp av materiale til samlingene 399 millioner kroner. Det er i år en svarprosent på 98.

Det har vært en svak nedgang i antall besøk (0,2 prosent). Dette er lite tatt i betraktning at mer og mer av samlingene er tilgjengelig elektronisk. Offentlige spesialbibliotek hadde imidlertid en nedgang i registrerte besøk på nesten 40 prosent. Dette kan forklares ved den store økningen i antall digitale dokumenter og elektroniske tidsskrifter i disse bibliotekene (se nedenfor). Private spesialbibliotek hadde stigende besøkstall.

Det var en svak stigning i antall aktive lånerne. Antall aktive lånerne i bibliotek ved helseinstitusjoner hadde imidlertid en stigning i antall aktive lånerne på 112 prosent.

Bestanden av bøker og tidsskrift

Den samlede bestanden av bøker og periodika utgjør per 31.12.2010 19,9 millioner bind. Dette er en nedgang i forhold til 2009 på 3,2 prosent. Bestanden har økt med i overkant av 1,3 millioner bind (7,3 prosent) fra 2000. Den totale bestanden av fysiske enheter har gått ned fra 32,7 millioner bind i 2009 til 30,7 millioner. Bibliotek ved universitet og høyskoler og bibliotek ved helseinstitusjoner har hatt den største nedgangen, på henholdsvis 14 prosent og 10 prosent. Antall digitale dokumenter (digitalisert av biblioteket eller anskaffet til biblioteket i digital form) har økt med 1,2 prosent. Nasjonalbiblioteket står for den største økningen i antall digitaliserte dokumenter, men universitets- og høyskolebibliotekene hadde en øking på nesten 10 prosent, bibliotekene ved helseinstitusjonene en økning på over 60 prosent, og de offentlige spesialbibliotekene hadde en formidabel økning av digitale dokumenter i løpet av 2010, fra 31 209 til 381 684!

Tallet på løpende periodikatitler (tidsskrifter + aviser) i trykt form har variert i perioden 2000 til 2010, men ser en på tallene fra 2000 har nedgangen vært på ca 46 prosent. Dette er naturlig da flere bibliotek har sagt opp mange trykte abonnement og nå for det meste har elektroniske titler.

Antall elektroniske tidsskrifttitler har steget med ca. 10 prosent. Største stigning har det vært ved bibliotekene i universitet og høyskoler, 14 prosent, og ved offentlige spesialbibliotek, drøye 20 prosent. Det har imidlertid vært en nedgang ved bibliotekene i helseinstitusjoner på nesten 30 prosent.

Blir samlingene brukt?

Utlånsveksten fra 2000 til 2010 er på nesten 25 prosent. Det totale utlånet i 2010 var 4,75 millioner (lokale lån + fjernlån). Siden 2000 har tilgangen til elektroniske ressurser økt kraftig, og en kan se at utlånet av de fysiske samlingene har flatet ut på landsbasis. I 2010 var det en svak økning jevnt fordelt på de ulike typer fagbibliotek.

Innlånet de siste årene har vist en klart fallende trend. I 2000 var innlånet på 382 000, mens det i 2010 var 260 858 (utsendte bestillinger 266 519). Dette er en nedgang på ca. 32 prosent.

Fjernlånet har økt med 16,6 prosent på landsbasis siden 2002. Det er store forskjeller mellom ulike typer fag- og forskningsbibliotek.

Effektuerte fjernlån steg fra 2009 til 2010 med nesten 9 prosent. Nasjonalbiblioteket hadde en økning på bort i mot 17 prosent, og bibliotekene ved universitets- og høyskoler en økning på ca. 4,5 prosent. I dette bildet er det verdt å merke seg at private spesialbibliotek hadde en økning av effektuerte fjernlån på nesten 120 prosent! Universitets- og høyskolebibliotekene har et langt høyere fjernlån enn innlån og bidrar derfor sterkt i det nasjonale lånesamarbeidet.

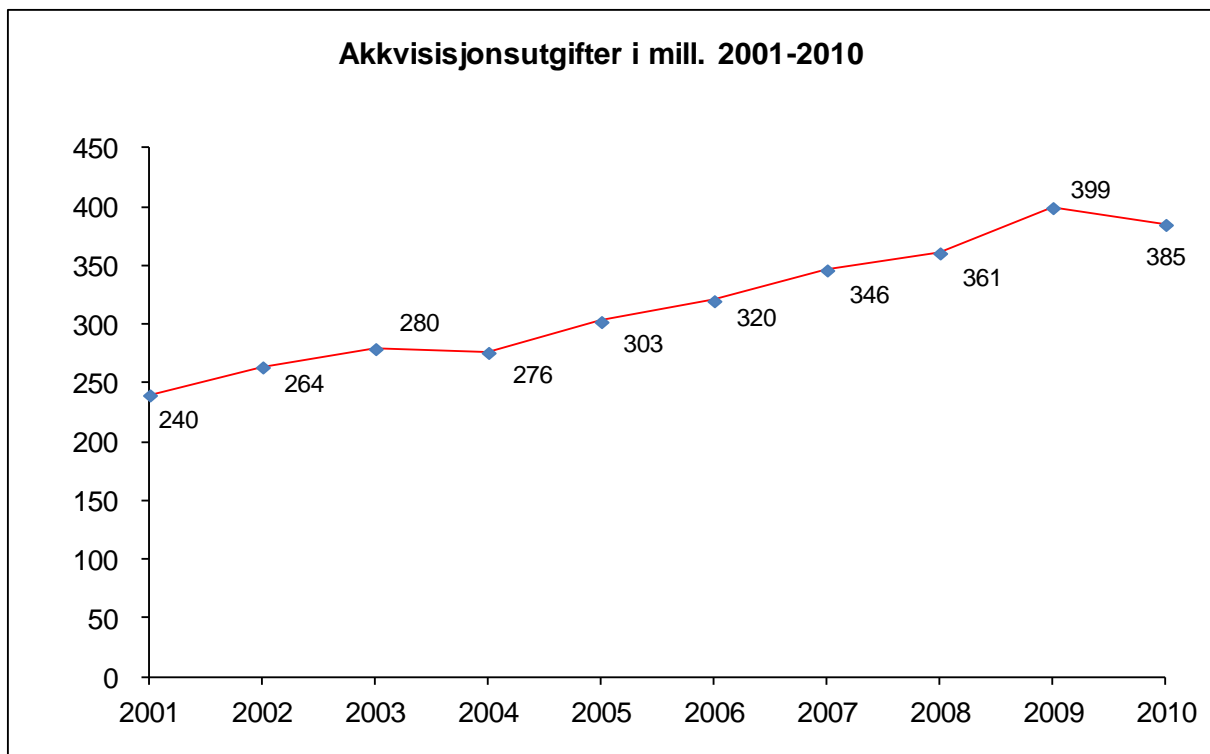
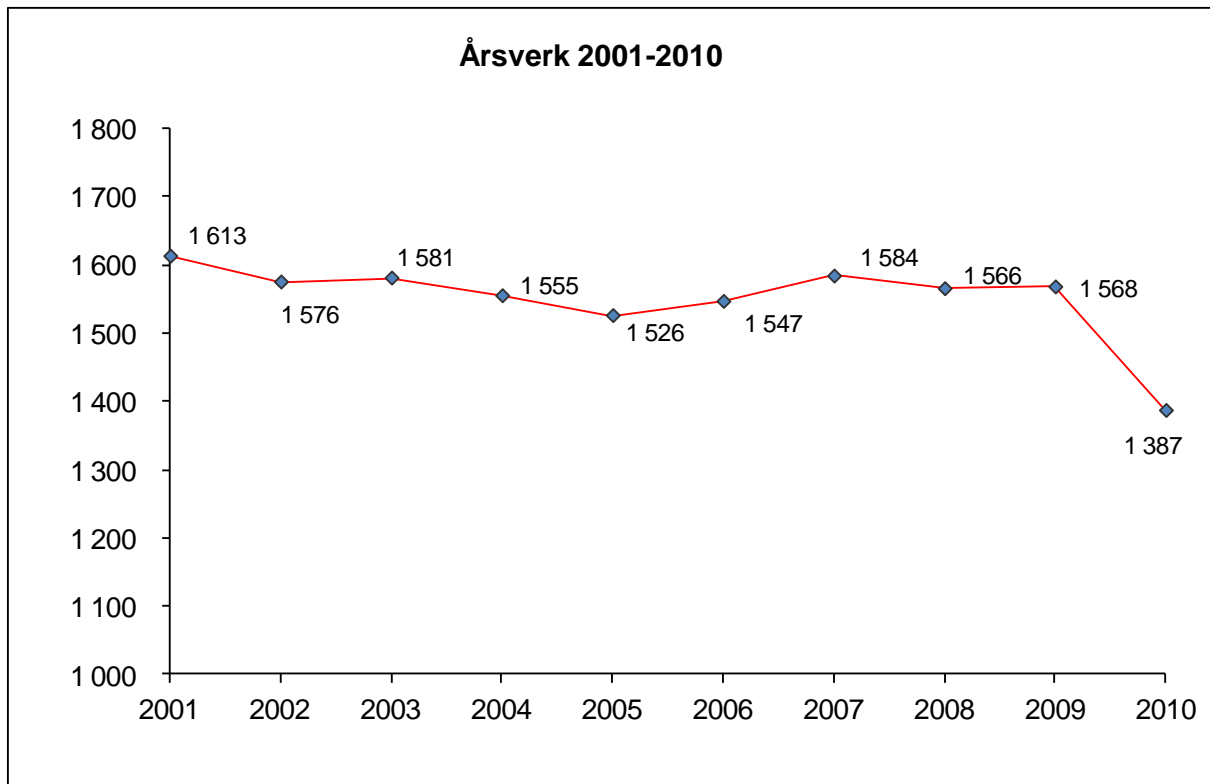
Personalet

Tallet på årsverk i fag- og forskningsbiblioteka har holdt seg rimelig stabilt i den siste tiårsperioden. 2001 var toppåret med 1613 årsverk. I 2010 gikk derimot antall årsverk ned fra 1568 til 1387. Statistikken viser at den største nedgangen i antall årsverk var i universitets- og høyskolebibliotekene, med en nedgang på over 20 prosent.

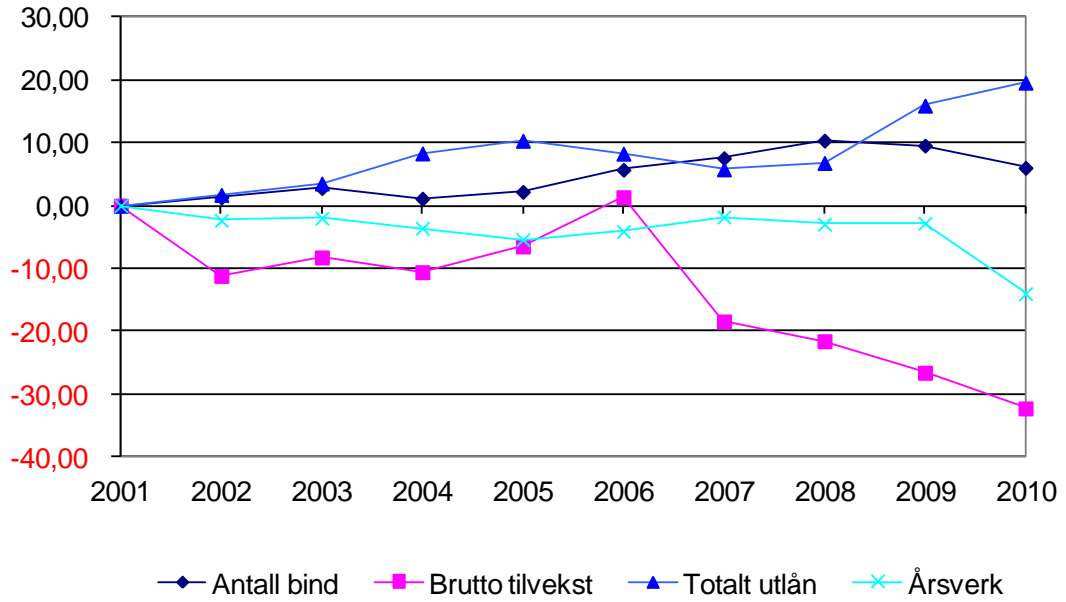
Økonomi

Akkvisisjonsutgiftene har økt med 84 prosent fra 2000 til 2010. Fra 2009 til 2010 gikk imidlertid akkvisisjonsutgiftene ned fra 399 461 000 til 385 151 000. Andelen av rapporterte utgifter som går til akkvisisjon har blitt redusert fra 28 prosent i 2000 til ca 25 prosent i 2010. Det er store variasjoner mellom de forskjellige bibliotektypene.

Figurer:

Indikatorer - endring i prosent 2001-2010

Fjernlån i tusen 2001-2010

